

Iz nekdanjih dnij.

(Spisal J. O.)

2. Ginljiv dogodek.

Moralo je že tako biti, da me je obiskala bolezen, in da sem moral v bolnišnico. Imel sem očesni katár.

Prvi teden se mi ni dogodilo nič posebnega. Privadil sem se bolniškemu redu in jedilu, tudi v bolniški halji me ni bilo več sram sprehajati se po vrtu. Soba za očibolne je bila vedno polna. Če je kdo užil to veselje, da nas je smel zapustiti, dobili smo takoj družega.

Tako je pripeljala nekega dné mati malega dečka; človek bi mu ne prisodil več nego deset let. Revež je bil bled ko mrilič, oči so bile videti lepe in zdrave. Vendar se ni upal prestopiti, kar vedno se je držal matere. Vsi smo obstopili novega tovariša, ker je vsak hotel kaj zvedeti o njem. A on je vedno gledal v jedno mer, kakor bi se ne zmenil za nikogar, in je sedaj pa sedaj globoko vzdihnil. To je še bolj vzbujalo našo radovednost.

Prav veseli smo bili tedaj, da je prišla sestra Agata v sobo. Nji je pokazala mati domovinski in ubožni list in ji razložila vse, kako in kaj.

»Hudo me je obiskal Bog«, začela je. »Glejte ga, že šest in dvajset let ima in — kolik je?! Uprav tolik kakor pred dvajsetimi leti. Do sedmega leta je bil zdrav in čvrst, da je bilo veselje pogledati ga. Ko je začel hoditi v šolo, napala ga je bolezen. Glava ga je začela boleti, noben ud mu ni koristil. Moral je v posteljo in — celo leto ni revež vstal. Koliko sem jaz trpela poleg njega! Obljubila sem ga na sveto Goro, če bi mu Marija izprosil vsaj toliko, da bi mogel vstati. Bila sem uslišana. Za dolgih dvanajst mesecev je toliko okreval, da je mogel zapustiti posteljo. A dolga bolezen je imela hude nasledke. Od onega časa ni več rasel. Delati ni mogel veliko: pri sveti maši je stregel in pasel domačo kozo. Nikoli ni potožil, da ga kaj boli. A pretečeni teden — ravno za dvajset let, odkar ga je zapustila ona bolezen — prijel ga je tako hudo glavobol, da mu je otrpnil vidni živec, kakor je dejal naš zdravnik, in — oslepel je. Pripeljala sem ga semkaj, če bi bilo morda še kaj pomoči. O Bog, kako hudo ti mene tepeš! A Ti že veš, zakaj...«

Pri zadnjih besedah se ji uderó debele solze po licu.

»Ne obupajte, mati«, tolaži jo redovnica, »zdravniki tu mnogo vedó, skoro slednjemu pomagajo k zdravju. Znabiti tudi tukaj ni še vse zamujeno. Ubožni in rodovinski list pokažite spodaj v pisarni, a Francka le tukaj pustite. Dobro se mu bo godilo. Skrbeli bomo zanj, kakor bi bil naš.«

Težko se je ločila mati od sina — tako težko, kakor bi jo navdajala slutnja, da ga vidi poslednjikrat v življenju. Z objokanimi očmi ga je poljubila, pri vratih se še jedenkrat ozrla nanj in odšla... Res, velika je ljubezen materina do otroka.

Slepega Francka so spravili takoj v posteljo. Zdravniki, ki so ga proti večeru ogledovali, menili so se dolgo na tihem med seboj in zmajevali z

glavo. Iz vsega govorjenja sem ujel besede: »Augenstarr« *) in »keine Hilfe.« **)

Ubogi deček . . . ! Prav iz srca se mi je zasmilil.

Štiri dni potem se ni dogodilo nič posebnega. Francek je bil skoro vedno v postelji, le včasih je vstal, in prijemajoč se za posteljo nekoliko se sprehodil. Bil je jako prijazen in zgovoren. Kmalu sem se seznanil z njim. Dostikrat sem sedel k njegovi postelji, in vedno mi je pripovedoval kaj zanimivega o svoji cerkveni službi, o pastirovanju domače nežne Liske, hudomušne Maroge itd. Če sem ga vprašal, kako se mu godi, ni mi potožil drugega, nego da ga notri slabi, da mu je hudo, ker ne more jesti sam, ampak ga mora pitati redovnica, in ker ga noče zdravnik nič zdraviti.

Revež ni vedel, da je njegova bolezen neozdravljiva.

Peti dan vstanemo po navadi. Po jutranji molitvi prinese redovnica zajutrek. Oni, ki so mogli, so šli k mizi vsak po svojo mero, drugim je prinesla redovnica na posteljo. Tudi Franckn je prinesla skledico kave.

»No, Francek, vzdigni se, boš malo povžil. Včeraj tako nisi dosti jedel.«

A on se ne premakne, temveč kar stekleno gleda v strop. Sedaj pa sedaj globoko vzdahne in zagrči.

»Oj, ljubi Bog! saj bo umrl!« zavpije redovnica. »Moj Bog, še sv. olja ne bo dobil!«

Takoj hiti po duhovnika.

Prestrašeni obstopimo posteljo, mrtvaško posteljo, na kateri se je s smrtjo boril mladenič v najlepših letih. Na obrazu mu ni bilo brati one groze in strahu, kakor pri onih, ki jih dobi smrt nepripravljene. Saj je bilo življenje njegovo zgolj trpljenje in gotovo si je želel, naj bi ga Bog kaj kmalu poklical k sebi.

»Francek, ali ti je tako hudo?« ogovorim ga in mu pogladim črne kodre.

V odgovor globoko zagrči, kakor bi hotel izraziti s tem svoje bolečine.

V tem pridejo duhovnik.

»Bi se li rad izpovedal?« reko mu.

Vse tiho — le glasno grčanje se čuje po sobi.

»Reci: »Moj Jezus, usmiljenje!« in ti dam odvezo. Rec!«

Zopet nobenega glasu.

Ko vidiyo gospod, da se ne gane več, denejo ga v sveto olje in pri odhodu naroče redovnici, naj jih zopet pokliče, ako bi prišel k zavesti.

A ni se zavedel več. Mučil se je pa še dolgo potem — celi dopoldan. Redovnica je prižgala luč in molila naprej molitve za umirajoče. Mi smo ji ginjeni odgovarjali. Včasih mu je obrisala pot raz čelo in ga kaj povprašala. A ni čul ničesar več. Čimdalje slabeje je dihal. Okolu jedne ure popoldne je še jedenkrat globoko vzdahnil in nato zaspal v smrtno spanje.

Ko so ga preoblekli, sta prišla dva hlapca z nosilnico in ga odnesla.

Zdravniki, ki so pregledali mrliča, so se izrekli, da je bilo vzrok nagle smrti vnetje možganov.

*) Slepa pega. — **) Ni je pomoči.

Bilo je tretji dan po tem dogodku. Uprav smo bili pojužinali in se pomenkovali o tem in onem, kar nekdo potrka in v sobo stopi žena — Franckova mati. Pogleda po sobi, kje bi bil sin. Ko ga ne opazi, pristopi k meni, ki sem sedel najbližje, in vpraša nekako s strahom:

»Kje je France Lukančič?«

Nisem si upal povedati ji žalostne vesti in zmajal sem z rameni.

Tu se vzbudi materi huda slutnja in še jedenkrat ponovi vprašanje.

Postaren mož zraven mene se ojunači in reče:

»V mrtvašnici.«

Tu se spusti žena v glasen jok, ki je bil bolj podoben obupnemu vpitju.

»O moj sin! Kaj umrl? O pristrčni moj otrok!« ... se razlega po sobi.

Vsem so silile solze v oči, vsem se je smilila.

Redovnica prihití v sobo in jo skuša potolažiti.

»Ne jokajte tako«, začne. »Božja volja je bila. Vaš sin se gotovo veseli gori mej angelji. Saj je tako lepo umrl. Danes popoldne ga bodo pokopali. Lahko ga spremite k zadnjemu počitku. A prosim Vas, nehajte tako ihteti.«

Mati utihne nekoliko, obriše si solze in gre v mrtvašnico iskat sina.

Bil je že zabit v belo rakev.

Da je prelila tu mnogo solz, mi ni treba omenjati.

Za jedno uro je bil pogreb. Za krsto je stopala mati sama obilne solze točeč in goreče moleč za sina.

Spomini iz otročjih let.

(Piše Ludovik Črnej.)

8. Sani.

Po ledu se nisem znal drsati nikdar. Sram me je res bilo včasih nekoliko — druge škode pa nisem imel. Nekoč sem se hotel malo podrsniti po ledeni stezi, pa sem zletel v znak tako, da sem videl okoli poldne temo in v temi zvezde. Od tiste dôbe se nisem poskušal drsati in zato se tudi nisem znal. Sosedí so me hvalili in pravili svojim otrokom, da sem priden, ker nočem trgati čevljev na ledu — jaz pa si le upal nisem.

Vendar je imela zima tudi za-me mnogo veselja. Napravil sem si plug za sneg in delal sem tire, potrebne in še mnogo več nepotrebnih. — Imel sem tudi saní, lepe sani. Po leti so počivale na podstrešju, a jeseni, ko so začele naletavati prve bele muhe, privlekla sva jih z bratom v kolarnico in popravila, kolikor je bilo treba. — Sneg še ni bil popolnoma pokril zemlje, ko sem že vlekel sani na holmec. Sedel sem nanje, pa ni šlo. Še same niso hotele po produ navzdol!

Padlo pa je več snega, in tedaj sem se vozil, da je bilo veselje. Klicali so me sicer v sobo in mi pravili, da je mrzlo, a jaz sem vedno trdil, da je prav toplo in — ozebel sem v noge. Tako me je skelela časih po noči